

EKKLESIA AMSTERDAM zaterdag 3 juni

Tafelgesprek: over de liedjes van Huub Oosterhuis – een van de bijdragen

Anton Huisman

Op mijn werk, een kliniek waar psychiatrische patienten verblijven, organiseer ik elke week een gespreksgroep. We proberen samen, de patienten en ik, om een goed gesprek te voeren. Een gesprek over het leven, over het treurige, over het vreugdevolle, over wat het betekent om mens te zijn, in het bijzonder een mens die nu hier is. Als kapstok voor het gesprek neem ik iets mee: een afbeelding van een schilderij, een tekst een gedicht en ook weleens een lied van Huub.

Een van de liedjes die ik weleens meeneem is *Delf mijn gezicht op*. We luisteren samen en zingen mee of lezen mee en ik vraag: Wat wordt je gewaar bij deze tekst? "Zo leef ik", zegt Nel, een kleurrijke vrouw van in de 60. Haar haren blond geverfd, de lippen knalrood, haar ogen omringd met felblauw.

"Hoe leef je?"

"*Wie mij ontmaskert, zal mij vinden*, ik leef met een masker op. Ik wil niet gevonden worden", zegt ze stuurs.

"Ik ook", vult Joop aan, "zodra je zegt hoe het echt met je gaat, lopen de mensen met een boog om je heen. Ik zeg maar dat het goed gaat."

Maar ondertussen.

"Angst voor de angst", zegt Linda, "dat herken ik: dat je ooit ergens zo bang voor bent geweest, bijvoorbeeld voor een man, en dat je daarom nooit meer met een man durft te zijn, ook al is het een hele lieve man, maar je bent zo bang dat je weer die verstikkende angst zult ervaren."

"Wat vindt je ervan", vraag ik aan Linda, "dat er staat: *aan angst ten prooi?*"

"Dat is", legt ze me uit, "omdat het een beest is, die angst, die jou wil verslinden. Je reageert zoals sommige dieren reageren oog in oog met een roofdier: je houdt je voor dood. Je verstijft."

Ze doet het voor: schouders omhoog. Wijd open ogen.

Delf mijn gezicht op. Dan gaat het over graven, de diepte in. Vuile handen maken, maar ook over ondergedolven zijn. Weggemaakt, weggemoffeld, onder het tapijt geveegd, in de grond getrapt, en tegelijkertijd gaat het ook over ervan overtuigd zijn dat wie of wat je ten diepste bent niet weg te moffelen, te vertrappen, of te begraven is, maar het waard is om opgedolven te worden. Dat er een stem is in je die niet verstomt. En die stem die roept, die schreeuwt, die krijst: *Delf mijn gezicht op*.

Delf mijn gezicht op is, naast veel andere liederen, voor veel psychiatrische patiënten keer op keer een lied wat veel herkenning oproept. Niet alleen de angst, de maskers, of het hebben van twee gezichten, maar ook het naast elkaar bestaan van machteloosheid en veerkracht. Van nood en verlangen. Aan de ene kant het machteloos overgeleverd zijn aan een ander die jou opdelft, anderzijds het eigen gezicht niet prijsgeven, het krachtige, het unieke, dat gehoord, gezien en gekend wil worden. Enerzijds de nood, van het ten prooi zijn aan angst, het moeten leven met maskers, anderzijds, dat is deel twee van het lied: het verlangen om opnieuw jezelf te verstaan, en om bloot en onomwonden te leven.

"Wat gebeurt er bij jou, Nel, als je het tweede vers hoort", vraag ik.

"Ik denk niet dat ik iemand een plezier doe als ik bloot en onomwonden door het leven ga" , antwoord ze ad rem. De groep lacht. We praten verder. Over aan wie dit lied gericht is, wie moet er opdelven, en waarom delven, waarom niet graven. Over jezelf opnieuw verstaan. Over hoe graag je dat wilt, maar ook over hoe eng dat is. Want je kent het niet. Het destructieve, het verstoorde, de scheefgroei: het is zo bekend, het is zo'n patroon.

Ik vraag tot slot aan Nel of ze vers twee nog een keer te voor te lezen. Dat doet ze. De groep luistert aandachtig naar de niet meer zo barse stem van Nel. Halverwege komt er een knik in haar stem. 'Maak mij mooi, maak mij mooi' haalt ze net niet zonder snik. Een traan loopt door haar zwaar aangebrachte mascara, waardoor het uitloopt.

Joop, die tegenover haar zit, kijkt naar haar en zegt droogjes: "Dat masker moest toch af." De groep lacht, terwijl de doos met tissues rondgaat.

*

*Delf mijn gezicht op, maak mij mooi.
Wie mij ontmaskert zal mij vinden.
Ik heb gezichten, meer dan twee,
ogen die tasten in den blinde,
harten aan angst voor angst ten prooi.
Delf mijn gezicht op, maak mij mooi.*

*Delf mijn gezicht op, maak mij mooi.
Wie wordt ontmaskerd wordt gevonden
en zal zichzelf opnieuw verstaan
en leven bloot en onomwonden,
aan niets en niemand meer ten prooi.
Delf mijn gezicht op, maak mij mooi.*